

Klimaatadaptatiestrategieën voor 't Hof van Delfland

Probleemomschrijving Het gebied van 't Hof van Delfland krijgt te maken met de gevolgen van klimaatverandering. De effecten blijven niet beperkt tot het watersysteem, maar hebben ook effecten op de gebruiksfuncties en de inrichting en beheer van het gebied.

Centrale vragen Hoe kan men vanuit een ontwerpende, integrale benadering bij de inrichting en beheer van het veenweidegebied van Midden-Delfland (vooral water en landschap) inspelen op de effecten van een veranderend klimaat.

Subvragen zijn:

- Wat zijn primaire en secundaire effecten van klimaatsverandering voor veenweidegebied?
- Wat zijn de gevolgen voor kwaliteiten, functies en landgebruik?
- Wanneer is welke adaptatie noodzakelijk?

Aanpak Het project bestaat uit 2 componenten:

1 Generiek onderzoek

- In samenspraak met onderzoekers ontwikkelen van toepasbare beschrijvingen van de planmethodieken fore- en backcasting voor het opstellen van regionale adaptatiestrategieën.
- Ontwikkelen van een inspiratieboek met voorbeelden van adaptatiestrategieën voor veenweidegebieden.

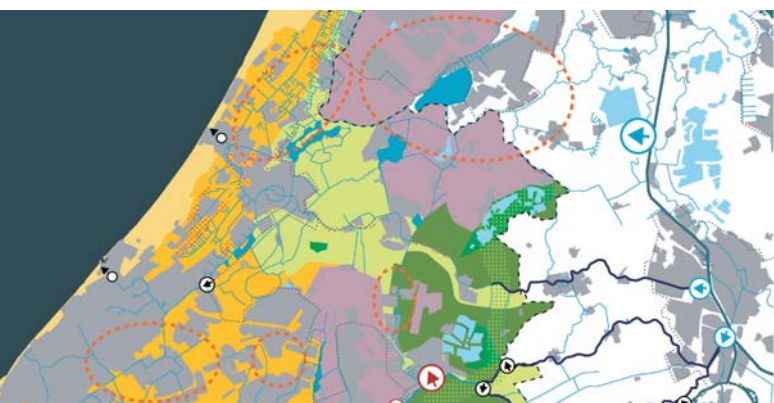
2 Gebiedsgerichte uitwerking Gezamenlijk met de gebiedspartijen wordt volgens deze twee planmethodieken gewerkt aan het opstellen van een adaptatiestrategie voor het gebied. Hierbij wordt aansluiting gezocht bij de autonome ontwikkelingen in het gebied en andere gebiedsontwikkelingen. Het resultaat is een inhoudelijk gedragen

adaptatiestrategie voor het gebied 't Hof van Delfland. De timing van de opgaven en oplossingen wordt inzichtelijk gemaakt in een adaptatie-agenda.

Samenhang met andere projecten/programma's

Er zijn duidelijke relaties met de volgende projecten:

- Regiospecifieke klimaatscenario's (HSHL05) en Brede, gebiedspecifieke verkenning effecten klimaatverandering (HSHL06);
- De hotspot ondiepe wateren en veenweidegebieden (met name HSOV01);
- Nationaal Landschap Groene Hart;
- Bsik programma Leven met Water, vooral met P1006 Waarheen met het Veen van Alterra en met P3061 Groen Blauwe Diensten;
- KvR project ME4 An integrated framework to assess spatial and related implications of increased implementation of biomass delivery chains;
- Habiforum, Werkbank Ruimtelijke Kwaliteit;
- KNAW: Onderbouwing klimaat adaptatie maatregelen (Alterra);
- Actieprogramma Klimaat en Ruimte van de provincie Zuid-Holland;
- Nationaal Actieprogramma Ruimte voor Klimaat (ARK).

Toekomst Veenweidegebied Hotspot Haaglanden

(HSHL02)

Doelstelling ‘Het vanuit een ontwerpde, integrale benadering van het landschap en de ruimtelijke ordening, ontwikkelen van adaptatiestrategieën voor ’t Hof van Delfland, waardoor bij een veranderend klimaat het gebied open, groen (en blauw) kan blijven.’

In dit project werken samen

- DHV
- Bosch-Slabbers
- Alterra

Betrokken stakeholders

- Gemeente Midden-Delfland
- Hoogheemraadschap van Delfland
- Provincie Zuid-Holland
- Overige partijen, vertegenwoordigd in Hof van Delflandraad

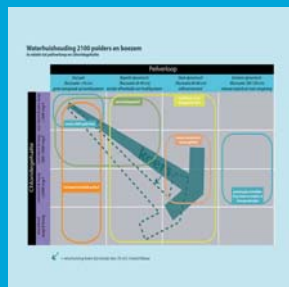

Planning

- Augustus 2009 – Juli 2010

Beoogde resultaten

- De ontwikkeling, toepassing en vergelijking van twee planmethodieken (fore- en backcasting) voor regionale adaptatiestrategieën (inclusief opstellen ontwerp kader).
- Een inspiratieboek ‘Naar een klimaatbestendig Veenweidegebied’. Dit boek bevat adaptatiemogelijkheden voor veenweidegebieden.
- De contouren van een adaptatiestrategie voor het gebied ’t Hof van Delfland inclusief een implementatievoorstel.

Meer informatie

Remko Rosenboom, DHV
06 - 46 28 31 69 / remko.rosenboom@dhv.com

Programmabureau Waterkader Haaglanden
070 - 750 15 40 / waterkader@haaglanden.nl

Programmabureau Kennis voor Klimaat
088 - 335 78 80 / office@kennisvoorklimaat.nl